

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ

Esimerkkinä lämmitys-
järjestelmien asennus

JUHA KUPIAINEN

Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2010

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Kupiainen, Juha	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	Päivämäärä 28052010
	Sivumäärä 16	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus () saakka	Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ, ESIMERKKINÄ LÄMMITYSJÄRJESTELMIEN ASENNUS		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajankoulutus		
Työn ohjaaja(t) Keinänen, Jaakko		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Tämä työ käsittelee talotekniikan perustutkinnon mallia ammattiosaamisen näyttöön tarvittavista suunnitelmista, työsuorituksista, tarkastuksista ja lomakkeista talotekniikan ammatillisen perustutkinnon pakollisen tutkinnon osan, Lämmitysjärjestelmien asennus, suorittamiseksi ja arvioimiseksi. Näyttötehtävällä todetaan työtä tehden lämmitysjärjestelmien asentamisessa tarvittava materiaalien ja laitteiden tuntemus sekä eri työvaiheiden taitaminen ja työkalujen käyttö. Kokonaisuuteen kuuluu myös laitoksen toimintakuntoon laittaminen sekä mittaus- ja säätötyöt.		
Avainsanat (asiasanat) Tarkista yleisestä suomalaisesta asiasanastosta sen mukaiset sanat http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/ Talotekniikan perustutkinto, ammattiosaamisen näyttö, suunnitelmat		
Muut tiedot Esim.		

Author(s) KUPIAINEN, Juha	Type of publication Development project report	Date 28052010
	Pages 16	Language Fin
	Confidential () Until	Permission for web publication (X)
Title KNOWLEDGE OF PROFESSIONAL DISPLAY, EXAMPLE OF INSTALLATION HEATING		
Degree Programme Vocational Teacher Education		
Tutor(s) KEINÄNEN, Jaakko		
Assigned by		
Abstract This work deals with building services engineering graduate model of professional skills necessary for the display of plans, works, checks and forms, building technology vocational degree graduates of compulsory part of the heating installation, performance and evaluation. Stated mission to display the work of making the heating installation of the necessary materials and equipment knowledge and skill in a series of operations and tools to use. The complex also includes the establishment up and running, and putting on measurement and control work		
Keywords HVAC basic, vocational skills demonstrations, plans		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	2
2. AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÄMINEN.....	3
2.1 LÄMMITYSJÄRJESTELMIEN ASENNUS.....	5
2.1.1 AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN SUUNNITTELEMINEN	7
2.1.2 AMMATTITAIDON ARVIOINNIN PERUSTEET	11
3. YHTEENVETO LÄMMITYSJÄRJESTELMIEN ASENNUKSIEN AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖSTÄ	15
4. LÄHTEET	16

1 JOHDANTO

Tuettu uusi opettajuus ammatillisessa koulutuksessa -hankkeella etsitään ratkaisua opettajan työn arviointiin ja työn kehittämiseen siten, että opettajien pedagoginen osaaminen ja työhyvinvointi paranevat. Tavoitteena on opettajuuden ja esimiestyön uudistaminen sekä opettajien toimintakulttuurin kehittyminen.

Hankkeessa etsitään malli uuteen opettajuuteen liittyvien yhteiskunnan edellyttämien taitojen ja toisaalta opettajayksilön työorientaation ja osaamisen kehittämiseen. Koulun toimintakulttuuriin kuuluu opettajan työn autonomisuus, itsepäryttäminen ja opetus suljetun oven takana. Oppilaitosjohdon työ painottuu hallinnollisiin töihin sekä käytännön opetustyön ja oppimisympäristön järjestelyihin. Opetustyön pedagoginen johtajuus on selkiintymätön.

Hyvästä opettajuudesta ei vallitse yhtenäistä käsitystä oppilaitoksissa. Kehittämisen edellyttämää kollegiaalista yhteistoimintaa ja oppilaitoksen yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta on vaikea saada aikaiseksi. Ammatillisessa koulutuksessa tarvitaan opetuksen arviointiprosessia sekä opettajan työn ja toiminnan arviointi- ja kehittämismalli. Olemassa olevat palautejärjestelmät mittaavat tiimitason onnistumista. Opettaja tarvitsee palautetietoa omasta työstään, tukea sekä kehittämismallin valmiuksien parantamiseen.

Oppilaitokset tarvitsevat välineet, joilla opettajakohtainen ammatillisen ja pedagogisen kasvun tarve ja tuki voidaan todeta yhteistoiminnallisesti. Pohjois-Karjalan ammattiopistoissa ja aikuisopistossa etsitään uuden opettajuuden osatekijöille kehittämismalli.

Hankkeessa luodaan yhtenäinen käsitys opettajuudesta tukien kollegiaalista toimintaa. Samalla tuetaan oppilaitosten yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen lisäämistä; vastuuta työtovereista ja molemminpuolista avun ja tuen tarjoamista tukevia rakenteita. Vastuutetaan sekä yksittäinen opettaja, esimies ja muut instituutiot kehittämiseen.

Hankkeessa kehitetään opetuksen arviointiprosessia ja kehitetään yhteistoiminnallisesti opettajan työn ja toiminnan arviointi- ja kehittämismalli. Mallin luomisessa hyödynnetään mm. kansainvälisiä malleja ja kokemuksia. Olemassa olevat palautejärjestelmät mittaavat osaltaan jo nyt opetuksen onnistumista tiimitasolla.

Hankkeen aikana käytetään asiantuntijoita, organisaation sisäisiä mentoreita ja pilottiryhmiä hankkeen sisällöllistä kehittämistä varten ennen toiminnan laajamittaista käyttöönottoa Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymässä.

Tämän hankkeen ja oman kokemuksen innoittamana esitin omien opettajan pedagogisten opintojeni kehityshankkeeksi ammattiosaamisen näyttämisen ohjeistamista ja mallintamista. Hankkeen tueksi ja käytäntöön soveltamista helpottamaan tulee Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän Moodle-oppimisalustalle yhden tutkinnon osan suorittamista ja ammattiosaamisen näyttämistä selkeyttävän kurssipohjan. Jatkossa oppimisalustalle voi tehdä muihin tutkinnon osiin, niiden suorittamista helpottavia, mallin mukaisia kursseja.

Talotekniikan perustutkinto uudistui siten, että syksyllä aloittavat luokat noudattavat uusia 1.8.2010 voimaan tulevia tutkinnon perusteita. Ammattiosaamisen arviointi muuttui kolmiportaiseksi, mikä on aiheuttanut hämmennystä niin opettajien, opiskelijoiden kuin vanhempienkin keskuudessa. Tämä kehityshanke rajataan Talotekniikan perustutkinto, putkiasennuksen koulutusohjelma/osaamisala, putkiasentaja, Lämmitysjärjestelmien asentaminen, ammattiosaamisen näytön suorittamiseen. Edellä mainittu on tutkinnon ammatillisten osien pakollinen, 20 opintoviikon laajuinen osa.

2. AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÄMINEN

Opetusministeriön päätöksen (212/430/98) mukaan ammatillisena peruskoulutuksena suoritettaviin tutkintoihin liitetään näyttöön perustuva osoitus ammatillisten opintojen tavoitteiden saavuttamisesta. Näytöillä tarkoitetaan

työelämän kanssa yhteistyössä järjestettäviä opinnäytteitä, joissa opiskelija osoittaa, miten hyvin hän on saavuttanut ammatillisten opintojen tavoitteet ja työelämän edellyttämän ammattitaidon. Kokemusten mukaan näytöillä on useita myönteisiä laatuvaikutuksia.

Näyttöjärjestelmän avulla voidaan varmistaa opiskelijoiden oppimisen ja osaamisen tasoa, lisätä työelämän edellyttämän käytännön ammattitaidon saavuttamista ja parantaa työssäoppimisen laatua. Näyttöjen myötä työelämästä saatavaa palautetta voidaan hyödyntää koulutuksen ja opetuksen kehittämisessä. Näytöillä on pääsääntöisesti myönteisiä vaikutuksia myös opiskelijoiden oppimishaluun sekä ammatillisen koulutuksen arvostukseen. Ammattiosaamisen näyttöjen myötä on saatu tietoa koulutuksen vaikuttavuudesta, osaamisen tasosta ja ammattitaidolle asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Näyttöjärjestelmän avulla arvioidaan ammatillista koulutusjärjestelmää kokonaisuudessaan. Arviointi koskee myös oppilaitoksia, yksittäisiä opettajia ja käytettyjä opetusmenetelmiä. Näyttöjä ei tulisi tulkita kapeasti pelkästään uutena opiskelijan arvioinnin tapana. Jukka Vehviläinen (2004).

Vehviläinen (2004) kertoo kirjassaan, että koulutuksen järjestäjän asettamalla toimielimellä on näyttöjärjestelmässä laadunvarmistukseen liittyviä tehtäviä. Toimielin valvoo, että näytöt ja niiden arviointi toteutetaan säädösten sekä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Näyttöjen paikallisen toteuttamisen periaatteet päätetään opetussuunnitelman perusteiden pohjalta koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa ja siihen sisältyvässä arviointi- ja näyttösuunnitelmassa. Arviointi- ja näyttösuunnitelmat tulee hyväksyttävä kolmikantaisella toimielimellä. Toimielimen tehtäviin kuuluu myös näyttötodistusten allekirjoittaminen.

Ammattiosaamisen näytöt ovat koulutuksen järjestäjän ja työelämän yhdessä suunnittelema, toteuttama ja arvioima työtehtävä, työtilanne tai työprosessi, joissa opintokokonaisuuksien keskeinen osaaminen arvioidaan. Näytöt ovat siten osa opiskelijan arviointia ja osaamista voidaan arvioida muillakin tavoilla. Arvioitava

osaaminen ja arviointitavat määritellään koulutuksen järjestäjän tutkintokohtaisissa arvioinnin toteuttamissuunnitelmissa opintokokonaisuuksittain.

2.1 LÄMMITYSJÄRJESTELMIEN ASENNUS

Lämmitysjärjestelmien asentaminen on ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisen putkiasentajan tutkinnon pakollinen osa. Opetushallituksen määräyksen 35/011/2010 mukaan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat, että opiskelija osaa:

- tehdä materiaali- ja työmenekkilaskelmia sekä noutaa materiaalit laaditun luettelon mukaisesti
- käyttää turvallisesti käsityökaluja ja työvälineitä
- tehdä piirustusten ja työselityksen mukaisesti tavanomaiset lämmitysjärjestelmiin liittyvät asennustyöt
- arvioida lämmitysjärjestelmien eroja ja soveltuvuutta sekä järjestelmien yhdistämismahdollisuuksia (hybridijärjestelmät)
- huomioida työturvallisuuteen liittyvät määräykset ja ohjeet
- tehdä putkiasentajan ammatinkuvaan kuuluvat avustavat työt
- toimia erilaisissa asennustyökohteissa ja työyhteisöissä
- toimia yhteistyössä työmaalla muiden toimijoiden kanssa
- arvioida omaa työtään ja oman työnsä laatua
- raportoida tilanteen edellyttämällä tavalla

Opiskelijalla on voimassa olevat tulityö- ja työturvallisuuskortit sekä perustaidot ensiavun antamisesta ja henkilönostimiin ja telineiden kokoamiseen liittyvä koulutus. Nämä vaaditaan ennen kuin opiskelija voi osallistua työssäoppimiseen oikeilla työmailla.

Ammattiosaamisen näytöt tulisi mieluiten suorittaa työssäoppimisen jaksoilla oikeissa työtehtävissä. Näyttöjen järjestäminen työpaikalla on kuitenkin hankalaa

johtuen työmaiden kiireisistä aikatauluista ja ammattiosaamisen näyttäminen on vielä suhteellisen uusi asia niin työnantajille kuin alan ammattilaisillekin. Opiskelijat joutuvat suorittamaan näyttötehtävänsä pääsääntöisesti vielä oppilaitokseen järjestetyillä asennuspaikoilla.

Ammattiosaamisen näyttämiseen lämmitysjärjestelmien asentamisessa koulutuksen järjestäjällä on oltava materiaalit ja laitteet, siten että asennukset voidaan suorittaa vaihtoehtoisesti. Polttoaineina voidaan käyttää öljyä, sähköä, puuta tai auringon lämpöä sekä näiden yhdistelmiä.

Ammattiosaamisen näyttämiseksi tulee oppilaitoksen työtiloissa olla seuraavia laitteita, putkia ja varusteita asennusten suorittamiseen:

- lämmön lähde, lämmönjakuhuone: öljykattila, sähkökattila, puukattila, pellettikattila, lämmönvaraaja, maalämpöpumppu, ilmalämpöpumppu, hybridivaraaja
- lämpöjohtoina voidaan käyttää perinteistä rautaputkea kierre- ja hitsausliitoksin, ohutseinämäistä sinkittyä teräsputkea puristeliitoksin, komposiittiputkea puristeliitoksin sekä muovi- ja kupariputkia
- putkistovarusteita: pumput, paisunta-astiat, lämpö- ja painemittarit, ilmanpoistimet, patteri- sulku-, yksisuunta-, varo- ja linjansäätöventtiilit, lämmönsäätöjärjestelmät
- lämmittimiä: erilaisia lämpöpattereita, ilman lämmittimiä ja lattialämmitysputkia
- kiinnitys- ja kannatustarvikkeita

Ammattiosaamisen näyttöön tässä tutkinnon osassa kuuluu seuraavat tehtävät:

- lämpöjohtoverkoston rakentaminen
- pumpun ja automaattilaitteiden sekä muiden toiminnan kannalta tarvittavien varusteiden asentaminen verkostoon
- lämmön lähteen kytkentä lämpöjohtoverkostoon

- paisuntajärjestelmän asennus ja kytkentä lämpöjohtoverkoston
- lämmittimien asentaminen ja kytkeminen verkostoon
- verkoston ja laitteiden huuhtelu
- verkoston painekoe ja pöytäkirjan täyttäminen
- lämmön tuoton aloittaminen sekä verkoston ja laitteiden ilmaaminen
- verkoston vesimäärien mittaaminen ja säätäminen sekä pöytäkirjan täyttäminen
- lämmönsäätölaitteiden asetusarvojen syöttäminen

2.1.1 AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN SUUNNITTELEMINEN

Opiskelija suunnittelee ammattiosaamisen näyttönsä siten, että tutkinnon perusteissa mainitut ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Ammattiosaamisen näyttötehtävä perustutkinnon osaan Lämmitysjärjestelmien asennus voidaan toteuttaa siten, että tutkinnon osan osaaminen osoitetaan yhdellä tehtävällä tai osaaminen osoitetaan jakamalla ammattitaidon osoittaminen osasuorituksiin.

Opettaja antaa näytön suorittajalle tehtävään liittyvän lämpöjohtopiirustuksen ja työselityksen. Opiskelija laatii saatujen piirustusten mukaisesta työstä tarvikelistan. Tarvikelistasta tulee ilmetä tuotteesta seuraavat tiedot: lvi-numero, tarvikkeen nimi, koko ja kappalemäärä. Sama tarvikelista toimii pohjana materiaalikustannusten laskemiseen ja samaa listaa tarvitaan myös silloin, kun työn suorittamiseen varataan tarvikkeet.

Työn suorittamisesta tehdään työsuunnitelma missä luetellaan suoritettavat työt mahdollisimman tarkkaan ja yksilöidysti sekä niihin kuluva aika. Tämän työsuunnitelman perusteella arvioidaan työkustannukset. Tässä työsuunnitelmassa luetellaan myös työssä tarvittavat erikoistyökalut sekä niiden aiheuttamat kustannukset.

Tällä periaatteella toimitaan liike-elämässä kun suunnitellusta työstä tehdään kustannusarvio ja kun tehty työ laskutetaan. Samanlainen menettely on opeteltava jo näyttötehtävää tehtäessäkin. Työelämässä on siirry jo lähes pelkästään sähköiseen tietojen käsittelyyn ja käytetään valmiita ohjelmajohdantia. Tällaisen ohjelman hankkiminen koulutusvälineeksi vastaisi tämän päivän työelämän vaatimusten mukaista opetusta. Sen soveltaminen putkiasennuksen ammattiosaamisen näytöissä on käyttökelpoinen tarviketuntemuksen ja kustannusten arvioinnin toteamisessa.

Esimerkki tarvikelistasta:

Opiskelijan nimi		Työn kohde						
Lvi-n:o	Tuotenimike	Koko	Toim	Pal	Lask	Ovh	Ale	Yht
2421031	Muhviton viemäri	32x3000						
2411044	Muhviton viemäri	75x4000						
2411146	Muhviton viemäri	110x4000						
2411196	Muhviviemäri	110x6000						
2440201	Muhvikulma	32x15°						
2430204	Muhvikulma	75x15°						
2430206	Muhvikulma	110x15°						
Materiaalikustannus yhteensä sisältää alv 22 %								

Tarvikkeiden koontilistat tehdään teoriaopintojen aikana tuoteryhmittäin, esim. viemärit, vesijohdot kupariputkesta, vesijohdot komposiittiputkesta, lämpöjohdot rautaputkesta kierrelitoksien, kannatus- ja kiinnitystarvikkeet jne. Listat jäävät opiskelijoiden käyttöön opintojen jälkeen.

Esimerkki ammattiosaamisen näytön suunnittelulomakkeesta on seuraavalla sivulla

Tutkinto	Talotekniikan perustutkinto putkiasennuksen koulutusohjelma/osaamisala				
Opintokokonaisuus	Putkiasentaja, Lämmitysjärjestelmien asentaminen				
Näytettävänä	Opintokokonaisuus	Kokonaisuuden osa	Uusinta		
Opiskelijan nimi					
Näyttöpaikka	Työpaikalla	Oppilaitoksessa	Muualla		
Näyttöpaikan nimi					
Työpaikkaohjaaja					
Ohjaava opettaja					
Näytön ajankohta					
Lyhyt kuvaus näytöstä					
1. Ammattiosaamisen näytössä tehtävien töiden hahmottaminen ja suunnittelu					
Annetut asennuspiirustukset ja työselitys					
Suorittajan itse tekemät piirustukset					
Selostus näytön työtehtävistä eriteltynä työvaiheittain ja arvio niihin käytettävästä ajasta					
Työtehtävän vaatimat luvat, sopimukset, ilmoitukset, tarkastukset ja pöytäkirjat					
Selostus tehtävän suorittamisen liittymisestä muiden ammattilaisten työtehtäviin					
Selostus tehtävän vaatimista erikoistyökaluista, muista kuin työkalupakin käsityökaluista					
Arvio käytettävästä putkiasentajan työajasta, miesmäärästä ja asennus-/korjaustyön kokonaisajasta					
2. Tehdyn työn ja asennettavien tarvikkeiden kustannusten hahmottaminen					
Tehtävä työvaihe	Työntekijä	Päiväys	Tunnit	€/h 0 %	Kustann
Työkustannukset yhteensä alv 0 %					
Työkustannusten arvonnalisävero 22 %					
Työkustannukset yhteensä, sisältää alv 22 %					
Tarvikekustannukset yhteensä tarvikelistalta, sisältää alv 22 %					
Ammattiosaamisen työ- ja tarvikekustannukset yhteensä, sisältää alv 22 %					
Allekirjoitukset					
Päiväys	Opiskelija	Työelämän edustaja	Opettaja		

Lomake on ladattavissa oppimisolustalta minne sen voi täytettynä palauttaa. Opiskelijan näyttösuunnitelmaan liitetään näyttötehtävän arviointilomake.

Alla on työelämässä käytettävän remonttitoiden laskutuslomakkeen kaltainen lomake jota on käytetty opiskelijatoiden laskuttamiseen. Samalla lomakkeella voidaan myös harjoitustöiden ja ammattiosaamisen näyttötöiden kustannuksia arvioida.

Opiskelijatyön lomakemalli

Pohjois-Karjalan Ammattiopisto Joensuu Tekniikka ja Kulttuuri		OPISKELIJATYÖ			
		Osasto: Rakennustekniikka Koulutus: Talotekniikan perustutkinto, putkiasentaja Opettaja: Juha Kupiainen 050 343 7681			
Tilaaja		Y-tunnus			
Osoite		yht.hlö			
		puh			
Suoritettavat työt					
Päivämäärä	Työntekijä	Tunnit	€/h	Yhteensä	
Työkustannukset yhteensä					
Lvi-numero	Tuotteen nimi	Viety	Pal	€/kpl	Yhteensä
Tarvikekustannukset yhteensä					
Työ- ja tarvikekustannukset yhteensä					
Päiväys ja hyväksyjän allekirjoitus					

2.1.2 AMMATTITAIDON ARVIOINNIN PERUSTEET

Arvioinnin kohteet ovat:

1. Työprosessin hallinta
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot

Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle:

- Tyydyttävä 1
Hyvä 2
Kiitettävä 3

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta			
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Oman työskentelyn ja lämmitysjärjestelmien asennusten <u>suunnittelu</u>	valitsee <u>ohjattuna</u> tilanteeseen työmenetelmän, välineet ja materiaalit hyväksyttävän lopputuloksen saamiseksi	valitsee tilanteeseen tarkoituksenmukaisen työmenetelmän, välineet ja materiaalit hyväksyttävän lopputuloksen saamiseksi	valitsee tilanteeseen <u>parhaiten soveltuvan</u> työmenetelmän, välineet ja materiaalit taloudellisen ja laadukkaan lopputuloksen saamiseksi
Lämmitysjärjestelmien taloudellinen ja laadukas <u>asentaminen</u>	tarvitsee seuraavan työvaiheen oivaltamiseen <u>ohjausta</u>	selviytyy työtehtävästä ja ennakoi tulevat työvaiheet oma-aloitteisesti	selviytyy työtehtävästä sujuvasti ja ennakoi tulevat työvaiheet sekä huomioi ne toimin-nassaan oma-aloittei-sesti ja <u>itsenäisesti</u>
	toimii <u>ohjattuna</u> työlle asetettujen laatu-tavoitteiden mukaisesti	toimii työlle asetettujen laatu-tavoitteiden mukaisesti	toimii työlle asetettujen laatu-tavoitteiden mukaisesti ja <u>kehittää</u> toimintaansa laatu-tavoitteiden saavuttamiseksi

2. Työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalin hallinta			
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Lämmitysjärjestelmien asennuksiin liittyvien <u>työmenetelmien hallinta</u>	työskentelee <u>ohjatusti</u> valitsemallaan työmenetelmällä ohjeiden mukaisesti	työskentelee valitsemallaan työmenetelmällä ja arvioi sen soveltuvuutta työn edetessä	sopeuttaa <u>itsenäisesti</u> työskentelynsä muuttuviin olosuhteisiin
Lämmitysjärjestelmien asennuksiin liittyvien <u>työvälineiden ja materiaalin hallinta</u>	käyttää ja huoltaa työvälineitä <u>ohjeistettuna</u>	käyttää ja huoltaa tarvittavia työvälineitä ohjeiden mukaisesti	valitsee tilanteeseen <u>parhaiten</u> soveltuvat työvälineet, käyttää niitä oikein sekä huoltaa käyttämänsä välineet
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta			
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Lämmitysjärjestelmiin liittyvien <u>piirustusten ja asiakirjojen</u> tulkitseminen	lukee lämmitysjärjestelmien piirustuksia	tulkitsee lämmitysjärjestelmien piirustuksia	tulkitsee LV-piirustuksia sekä LV-työselitystä ja tarvittavia RYL-ohjeistuksia
	noudattaa <u>ohjeistettuna</u> viranomaismääräyksiä sekä ohjeita	noudattaa viranomaismääräyksiä sekä ohjeita	noudattaa viranomaismääräyksiä ja ohjeita
	laatii <u>ohjeistettuna</u> piirustusten perusteella tarvittavat tarvikeluettelot	laatii piirustusten perusteella tarvittavat tarvikeluettelot	laatii piirustusten ja työselityksen perusteella tarvittavat tarvikeluettelot
	noutaa <u>ohjatusti</u> tarvikkeet luettelon mukaisesti	noutaa tarvikkeet luettelon mukaisesti sovitusta paikasta	noutaa <u>itsenäisesti</u> tarvikkeet luettelon mukaisesti
Lämmitysjärjestelmiin liittyvien <u>laitteiden</u> tunteminen	ymmärtää yleisimpien vesikeskuslämmitysjärjestelmien toimintaperiaatteet	ymmärtää yleisimpien lämmöntuotto- ja lämmitysjärjestelmien toimintaperiaatteen ja niissä käytettävien laitteiden toiminnan	ymmärtää lämmön-tuotto- ja lämmitys-järjestelmien toiminta-periaatteen sekä niissä käytettävien laitteiden toiminnan
Lämmitysjärjestelmien asennukseen liittyvien <u>materiaalien</u> ja niiden ominaisuuksien tunteminen	tunnistaa lämmitys-järjestelmien asennus-töissä käytettäviä laitteita ja materiaaleja	valitsee lämmitys-järjestelmien asennus-töissä käytettäviä laitteita ja materiaaleja tarkoituksenmukaisesti	valitsee lämmitys-järjestelmien asennus-töissä käytettäviä laitteita ja materiaaleja tarkoituksenmukaisesti sekä ottaa huomioon materiaalin fysikaaliset ominaisuudet
Lämmitysjärjestelmän vesivirtojen <u>mittausten ja automatiikan</u> hallinta	tietää, miten suunnitellut arvot asetetaan linja-säätöventtiileille	mittaa vesivirrat sekä tietää, miten suunnitellut arvot asetetaan linja-säätöventtiileille	valitsee itsenäisesti mittalaitteet sekä tarvittavat materiaalit sekä mittaa vesivirrat ja tietää, miten suunnitellut arvot asetetaan linja-säätöventtiileille
	asettaa yksikkösäätimen käsikäytölle	asettaa yksikkö-säätimestä käyttäjälle tärkeimmät tiedot	asettaa yksikkö-säätimestä käyttäjälle tärkeimmät tiedot sekä ohjeistaa käyttäjää

4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot			
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	asennoituu myönteisesti turvalliseen toimintaan sekä välttää riskejä työssään	vastaa toimintansa turvallisuudesta	kehittää toimintaansa turvallisemmaksi
	noudattaa työstä annettuja turvallisuus-ohjeita eikä aiheuta vaaraa itselleen	noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa huomioon työssään työyhteisön muut jäsenet	havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä
	käyttää turvallisesti ohjeiden mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä	varmistaa työvälineiden ja materiaalien turvallisuuden sekä poistaa käytöstä vialliset työvälineet ja vie ne huoltoon	osaa arvioida suojainten, työvälineiden ja työmenetelmien soveltuvuutta kyseiseen työhön
	laskee työajan ja materiaalimenekin ohjeiden mukaisesti	laskee työajan ja materiaalimenekin ohjeiden mukaisesti, mutta toteutumassa on vielä poikkeamia	laskee työajan ja materiaalimenekin ohjeiden mukaisesti sekä toteuttaa työn sen mukaisesti
Oppiminen ja ongelman ratkaisu	arvioi ohjattuna omaa työtään	arvioi omaa työtään	arvioi omaa työtään laatuvaatimusten mukaisesti
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa.	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa ja huomioi toiminnassaan eri sidosryhmien tarpeet	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa ja suunnittelee työtään eri sidosryhmien tarpeiden pohjalta
	noudattaa työaikoja sekä työryhmänsä kokoneempien jäsenten antamia ohjeita	noudattaa työaikoja sekä työryhmänsä kokoneempien jäsenten antamia ohjeita	noudattaa työaikoja ja neuvottelee mahdollisista poikkeamista
	ei aiheuta häiriötä ja käyttäytyy asiallisesti hyvien käytöstapojen mukaisesti	noudattaa yleisiä ja sovittuja käyttäytymissääntöjä sekä toimintatapoja.	noudattaa yleisiä ja sovittuja käyttäytymissääntöjä sekä toimintatapoja.

Ammattiosaamisen näyttötehtävä arvioidaan tutkinnon perusteiden mukaan laaditulle lomakkeelle. Samalle lomakkeelle kirjataan opiskelijan itsearviointi, työpaikan edustajan ja opettajan arviointi opiskelijan näyttösuorituksesta.

Ohjeet arvioinnille tulevat yllä luetelluista tutkinnon perusteissa mainituista arviointikriteereistä. Tiedot lomakkeen yläosaan siirtyvät tai siirretään ammattiosaamisen näytön suunnittelulomakkeelta.

Tutkinto	Talotekniikan perustutkinto putkiasennuksen koulutusohjelma/osaamisala		
Opintokokonaisuus	Putkiasentaja, Lämmitysjärjestelmien asentaminen		
Näytettävänä	Opintokokonaisuus	Kokonaisuuden osa	Uusinta
Opiskelijan nimi			
Näyttöpaikka	Työpaikalla työssä- oppimisjaksolla	Oppilaitoksessa	Muualla
Näyttöpaikan nimi			
Työpaikkaohjaaja			
Ohjaava opettaja			
Näytön ajankohta			
Näytön kuvaus			
Arvioinnin kohteet	opiskelija	työelämä	opettaja
1. Työprosessi			
2. Työmenetelmät, -välineet ja materiaalit			
3. Työn perustana olevat tiedot			
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot			
Arvosana			
Perustelut			
Allekirjoitukset			
Päiväys	Opiskelija	Työelämän edustaja	Opettaja

Arviointilomake on ladattavissa oppimisolustalta, minne sen voi täytettynä palauttaa.

3. YHTEENVETO LÄMMITYSJÄRJESTELMIEN ASENNUKSIEN AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖSTÄ

Talotekniikan perustutkinnon perusteet 24.3.2010 nro 35/011/2010 mukainen ammattiosaamisen näyttö, tutkinnon osaan Lämmitysjärjestelmien asennus, on lisännyt lämmityksen painoarvoa edelliseen tutkinnon perusteisiin verrattuna, jolloin yhdessä tutkinnon osassa suoritettiin myös vesi- ja viemärlaitteiden näyttö. Uusien perusteiden mukainen näyttö vaatii oppilaitokselta panostusta uusiin lämmityslaitteisiin ja hybridijärjestelmiin sekä suorituspaikkojen uudelleen järjestelyä. Aikaisemmin vaatimuksena oli muutaman patterin asennus ja kytkeminen tai lämmönlähteen kytkeminen, nyt on tehtävänä kokonaisen lämmitysjärjestelmän rakentaminen. Sen tekeminen vastaa paremmin tämän päivän ammattitaitovaatimusta ja antaa paremmat valmiudet työelämään. Uskon uudistuksen olevan työnantajille mieluisan ja tuovan oppilaitoksille lisää kuluja sekä opettajille uusien näyttöpaikkojen järjestämistä ja oman ammattitaidon kohentamista.

4. LÄHTEET

Jukka Vehviläinen (2004): Ammattiosaamisen näyttöjen vaikutukset ammatillisen koulutuksen laatuun,

www. lähteet:

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän kotisivut

http://www.pkky.fi/Resource.phx/pkky/projektit/tuettu-uusi-opettajuus/index.htx?locale=fi_FI,

Opetushallituksen kotisivut

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/ammattiosaamisen_naytot_ja_opinnaytetyo,

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kotisivut

http://aokk.jamk.fi/tyoelamaosaaminen/ammattiosaamisen_naytot.html,

Opetushallituksen kotisivut http://www.oph.fi/download/124260_Talotekniikka.pdf,